

U z n e s e n i e

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z jeho predsedu JUDr. Juraja Klimenta a sudcov JUDr. Milana Karabína a JUDr. Petra Szaba v trestnej veci obvineného **J. D.** pre prečin zanedbania povinnej výživy podľa § 207 ods. 2 Tr. zák. prerokoval na neverejnom zasadnutí 19. septembra 2012 v Bratislave dovolanie obvineného J. D., zastúpeného obhajcom JUDr. MUDr. M. P. proti uzneseniu Krajského súdu v Trenčíne z 8. decembra 2011 sp. zn. 2To 111/2011, a takto

r o z h o d o l :

Podľa § 382 písm. c/ Tr. por. dovolanie obvineného J. D. **sa o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e

Rozsudkom Okresného súdu Považská Bystrica z 5. septembra 2011 sp. zn. 1T 72/2011 bol obvinený J. D. uznaný za vinného z prečinu zanedbania povinnej výživy podľa § 207 ods. 2 Tr. zák. na skutkovom základe, že

hoci bol ako otec mal. A. F., nar. X. povinný podľa Zákona o rodine, prispievať na jeho výživu najmenej po 50,- Eur mesačne, do rúk matky dieťaťa K. F., nar. X., bývajúcej v P., ul. M. č. X./X., pričom táto suma bola určená v rámci vyriešenia predbežnej otázky podľa § 7 ods. 1 Tr. por. orgánom činným v trestnom konaní, s ohľadom na osobu obvineného, jeho osobné a majetkové pomery, počet vyživovacích povinností a vek dieťaťa, neskôr v tej istej sume, vždy do 20. dňa v mesiaci, najmenej od mesiaca apríl 2010, na základe rozsudku Okresného súdu v Považskej Bystrici, sp. zn. 3P 21/2010 zo dňa 14.04.2010, právoplatného dňom 16.04.2010, do rúk matky dieťaťa, túto povinnosť neplnil ani v mieste bydliska maloletého, ani na inom mieste a úmyselne sa jej vyhýbal tak, že v kritickom období nikde

nepracoval, peniaze, ktoré zarobil brigádami, minul pre seba, na príslušnom úrade práce evidovaný nebol, nepoberal dávky sociálneho charakteru, nepodnikal, čím mu za obdobie od septembra 2009 do 28.06.2010, kedy nastúpil výkon trestu odňatia slobody v inej trestnej veci a vyživovací povinnosť nahlásil, vznikol dlh na výživnom vo výške 420,- eur, lebo časť výživného vo výške 80,- eur zaplatil, pričom čin nemal trvalo nepriaznivé následky na deti.

Za to bol odsúdený podľa § 207 ods. 2 Tr. zák. za použitia § 38 ods. 2, 4, § 37 písm. m/, h/, § 42 ods. 1 Tr. zák. na súhrnný trest odňatia slobody vo výmere 12 (dvanásť) mesiacov, pričom na výkon uloženého trestu bol podľa § 48 ods. 2 písm. b/ Tr. zák. zaradený do ústavu so stredným stupňom stráženia.

Súčasne bol zrušený výrok o treste uloženom trestným rozkazom Okresného súdu Považská Bystrica sp. zn. 1T 119/2010 zo 6. októbra 2011, právoplatným 3. novembra 2010, ktorým mu bol uložený trest odňatia slobody vo výmere 4 (štyri) mesiace so zaradením do ústavu so stredným stupňom stráženia.

Proti tomuto rozsudku podal obvinený ihneď po jeho vyhlásení odvolanie do výroku o treste do zápisnice o hlavnom pojednávaní (č.l. 83). Včas podané odvolanie odôvodnil osobitným podaním prostredníctvom obhajcu (č.l. 100-101). V jeho dôvodoch uviedol, že odvolanie podáva aj proti výroku o vine. Vytýkal súdu prvého stupňa, že správne nezistil skutkový stav, nevysporiadal sa so všetkými okolnosťami významnými pre rozhodnutie, a preto aj uložený trest je neprimeraný. Navrhol napadnutý rozsudok zrušiť v celom rozsahu a vec vrátiť súdu prvého stupňa na nové konanie, resp. navrhoval, aby krajský súd sám vo veci rozhodol rozsudkom.

Na základe jeho odvolania vo veci rozhodoval Krajský súd v Trenčíne, ktorý uznesením z 8. decembra 2011 sp. zn. 2To 111/2011 podľa § 319 Tr. por. odvolanie obvineného zamietol.

Rozsudok súdu prvého stupňa nadobudol právoplatnosť a vykonateľnosť dňom 8. decembra 2011, kedy vo veci rozhodol krajský súd.

Odpis rozhodnutia krajského súdu obvinený prevzal 3. januára 2012, obhajca i prokurátor 4. januára 2012 a matka maloletého dieťaťa 5. januára 2012.

Okresný súd Považská Bystrica predložil 28. augusta 2012 Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky dovolanie obvineného J. D., ktoré podal prostredníctvom ustanoveného obhajcu JUDr. MUDr. M. P. Dovolanie bolo podané na súde prvého stupňa 18. júla 2012 (č.l. 138-144) z dôvodov § 371 ods. 1 písm. g/, i/ Tr. por.

V písomných dôvodoch svojho dovolania obvinený najskôr zhrnul doterajší priebeh trestného stíhania, pričom poukazoval na nedostatky vykonaného dokazovania pred súdom prvého stupňa. Vytýkal najmä, že súd napriek jeho návrhu nevypočul vo veci ako svedka jeho matku M. D., ktorá mohla vypovedať o podstatných okolnostiach majúcich vplyv na posúdenie trestnosti jeho konania. Pri rozhodovaní sa súd opieral iba o rozpornú výpoveď matky maloletého dieťaťa. Namietal, že jeho konanie nemá znaky trestného činu, predovšetkým chýba subjektívna stránka. Nesúhlasí so závermi súdov nižšieho stupňa, že sa úmyselne vyhýbal svojej zákonnej povinnosti vyživovať maloletého. V tejto súvislosti poukazoval, že okresný súd schválil dohodu rodičov prispievať na výživu, teda nepostupoval bez návrhu. Z toho vyplýva, že vykonal dobrovoľne príslušné kroky, dohodol sa s matkou maloletého o pravidelnom prispievaní na výživu a zaviazal sa doplatiť zameškané výživné. Kvalifikácia skutku kladeného mu za vinu podľa § 207 ods. 2 Tr. zák. nemá oporu vo vykonanom dokazovaní. Orgány činné v trestnom konaní ani súd nezisťovali v akom reálnom rozsahu dobrovoľne neplnil svoju vyživovaciu povinnosť, ktorú v zmysle Zákona o rodine treba odlišovať od platenia výživného. Rozhodnutie súdov je teda založené na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku a na nesprávnom použití ustanovení Zákona o rodine, čím je daný dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. i/ Tr. por.

Naplnenie dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. g/ Tr. por. videl v jednostrannom vyhodnotení dôkazov v jeho neprospech, čo je v rozpore s ustanovením § 2 ods. 12 Tr. por. a v tom, že súd nevykonal ním navrhovaný dôkaz výsluchom jeho matky. Záverom svojho mimoriadneho opravného prostriedku navrhol vysloviť rozsudkom, že napadnutým rozhodnutím bol porušený zákon v jeho neprospech, zrušiť uznesenie krajského súdu, ako aj rozsudok súdu prvého stupňa a vec vrátiť súdom na nové konanie a rozhodnutie.

Samosudca súdu prvého stupňa v súlade s ustanovením § 376 Tr. por. doručil rovnopis dovolania ostatným stranám, ktoré by mohli byť rozhodnutím o dovolaní priamo dotknuté, s upozornením, že sa môžu v lehote, ktorú im určil, k dovolaniu obvineného vyjadriť.

V stanovenej lehote využila túto možnosť okresná prokurátorka, ktorá podaním došlým na súd prvého stupňa 13. augusta 2012 (č.l. 149) navrhla dovolanie obvineného podľa § 382 písm. c/ Tr. por. odmietnuť, pretože ho považuje za účelové a nedôvodné.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 377 Tr. por.) zistil, že dovolanie bolo podané oprávnenou osobou (§ 369 ods. 2 písm. b/ Tr. por.), v zákonom stanovenej lehote a na mieste, kde možno tento mimoriadny opravný prostriedok podať (§ 370 ods. 1 Tr. por.). Dovolanie podal obvinený v súlade s ustanovením § 373 ods. 1 Tr. por. prostredníctvom obhajcu. Zároveň však zistil, že dovolanie je potrebné odmietnuť na neverejnom zasadnutí, lebo je zrejmé, že nie sú splnené dôvody dovolania podľa § 371 Tr. por.

Najvyšší súd opätovne pripomína, že dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok. Nielen z označenia tohto opravného prostriedku ako mimoriadneho, ale predovšetkým zo samotnej úpravy dovolania v Trestnom poriadku je zrejmé, že dovolanie nie je určené k náprave akýchkoľvek chýb. Tie sú taxatívne vymenované v ustanovení § 371 ods. 1 Tr. por. a úlohou dovolacieho súdu je predovšetkým posúdiť, či námietky obvineného uvedené v dovolaní obsahovo skutočne napĺňajú niektorý z dovolacích dôvodov uvedených v dovolaní.

Nakoľko dovolanie smeruje proti rozhodnutiu, ktorým bola vec právoplatne skončená, predstavuje tak výnimočný prielom do inštitútu právoplatnosti, ktorý je dôležitou zárukou stability právnych vzťahov a právnej istoty. Možnosti podať dovolanie, vrátane dovolacích dôvodov, sú striktné obmedzené, aby sa širokým uplatnením tohto mimoriadneho prostriedku nezakladala ďalšia riadna opravná inštitúcia a dovolanie nebolo chápané len ako „ďalšie“ odvolanie. Dovolacie dôvody podľa § 371 ods. 1 písm. a/ až g/ Tr. por. nemožno použiť, ak táto okolnosť bola tomu, kto podáva dovolanie, známa už v pôvodnom konaní a nenamietal ju najneskôr v konaní pred odvolacím súdom; to neplatí, ak dovolanie podáva minister spravodlivosti (§ 371 ods. 4 veta prvá Tr. por.). Dovolanie len proti odôvodneniu rozhodnutia nie je prípustné (§ 371 ods.7 Tr. por.).

Obvinený J. D., ako bolo vyššie konštatované, uplatnil dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. g/ Tr. por., podľa ktorého dovolanie možno podať, ak rozhodnutie je založené na dôkazoch, ktoré neboli súdom vykonané zákonným spôsobom.

Uvedený dovolací dôvod možno úspešne uplatňovať v prípadoch, keď rozhodnutie súdu je založené na dôkazoch, ktoré neboli na hlavnom pojednávaní vykonané, resp. neboli vykonané zákonným spôsobom, prípadne na dôkazoch, ktoré neboli získané zákonným spôsobom. Skutočnosť, že rozhodnutie je založené na dôkazoch získaných nezákonne, musí byť z obsahu spisového materiálu zrejmá. Naplnenie tohto dovolacieho dôvodu založil obvinený na námietke, že súd prvého stupňa nevyhovel jeho návrhu na doplnenie dokazovania výsluchom svedkyne – jeho matky a namietal jednostranné vyhodnotenie dôkazov v jeho neprospech.

K týmto výhradám obvineného treba zdôrazniť, že v každej konkrétnej veci musí sám súd rozhodnúť o tom, akými dôkaznými prostriedkami bude objasňovať určitú okolnosť, ktorá je dôležitá pre náležité zistenie skutkového stavu veci a pre správne rozhodnutie o vine, či nevine obvineného. Vyplýva to z ústavného princípu nezávislosti sudcov pri výkone ich funkcie a z ich viazanosti len právnym poriadkom. Podstata uvedeného princípu spočíva najmä v tom, že sudcom nemožno v konkrétnej veci prikazovať ako majú vo veci rozhodnúť a taktiež im nemožno prikazovať aké dôkazy majú v záujme zistenia skutočného stavu veci vykonať a akým spôsobom majú vykonané dôkazy hodnotiť. Najvyšší súd pritom vo svojich rozhodnutiach už v minulosti viackrát konštatoval, že hodnotenie dôkazov spôsobom, ktorý odporuje predstavám obvineného ešte neznamená, že ide o dôkazy vykonané nezákonným spôsobom. V posudzovanej veci však žiadne pochybenia zo strany súdov nižšieho stupňa pri vykonávaní dôkazov najvyšší súd nezistil, z čoho potom vyplýva, že vyššie spomenuté námietky obvineného dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. g/ Tr. por. nespĺňajú.

Ako ďalší dovolací dôvod obvinený uplatnil dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. i/ Tr. por., podľa ktorého dovolanie možno podať, ak rozhodnutie je založené na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku alebo na nesprávnom použití iného hmotnoprávneho ustanovenia; správnosť a úplnosť zisteného skutku však dovolací súd nemôže skúmať a meniť.

Právnym posúdením skutku sa rozumie jeho hmotnoprávne posúdenie. Jeho podstatou je aplikácia hmotného práva, t.j. Trestného zákona, na skutkový stav veci, ktorý zistil súd v rámci vykonaného dokazovania. Významné je, že predmetom právneho posúdenia je skutok tak, ako ho zistil súd, a nie tak, ako sa jeho zistenia domáha dovolateľ vo svojom dovolaní.

V rámci tohto uplatneného dôvodu potom možno namietat', že skutkový stav zistený súdom nenaplnuje znaky trestného činu, z ktorého bol obvinený uznaný za vinného. V jeho rámci možno preto namietat' právne chyby pri kvalifikácii súdom zisteného skutkového stavu veci. Mimo rámca tohto dovolacieho dôvodu sú skutkové námietky, t.j. námietky, ktorými sa obvinený snaží dosiahnuť iné hodnotenie dôkazov než ich hodnotili sudy nižšieho stupňa, a tak dosiahnuť i zmenu v skutkových zisteniach a ich nahradenie inou verziou skutkového stavu, ktorú sám presadzuje. Dovolanie nemôže byť založené na tom, že obvinený nesúhlasí s tým, ako súd v rámci postupu podľa § 2 ods. 12 Tr. por. hodnotil dôkazy, aké skutkové zistenia z nich vyvodil, ako postupoval pri vykonávaní dôkazov, v akom rozsahu vykonal dokazovanie, resp. nevyhovel jeho návrhom na doplnenie dokazovania. Dovolanie je, ako už bolo vyššie spomenuté, mimoriadny opravný prostriedok určený k náprave závažných právnych chýb právoplatných rozhodnutí súdu, a nie k tomu, aby skutkové zistenia súdov nižšieho stupňa preskúmavala ešte tretia inštancia.

V posudzovanom prípade obvinený v rámci tohto dovolacieho dôvodu argumentoval tým, že sudy mu nepreukázali všetky zákonné znaky skutkovej podstaty prečinu zanedbania povinnej výživy podľa § 207 ods. 2 Tr. zák., najmä naplnenie jeho subjektívnej stránky, pretože sa nevyhýbal úmyselne svojej zákonnej povinnosti vyživovať maloletého. Rovnako vytýkal súdom, že sa nezisťovali skutočnosti, v akom reálnom rozsahu dobrovoľne plnil svoju vyživovaciu povinnosť, ktorú treba odlišovať od platenia výživného.

Prečinu zanedbania povinnej výživy podľa § 207 ods. 2 Tr. zák. sa dopustí ten, kto sa najmenej tri mesiace v období dvoch rokov úmyselne vyhýba plneniu svojej zákonnej povinnosti vyživovať alebo zaopatrovat' iného. Objektom daného prečinu je nárok na výživu založenom na ustanoveniach Zákona o rodine (z. č. 36/2005 Z.z. v znení neskorších predpisov). V tejto súvislosti treba pripomenúť, že súd pri posudzovaní trestnej zodpovednosti páchatel'a za neplnenie zákonnej povinnosti vyživovať alebo zaopatrovat' iného v zmysle § 207 ods. 2 Tr. zák. nie je viazaný rozhodnutím, ktorým v občianskom súdnom konaní bola určená táto povinnosť vrátane rozsahu výživného. Pri rozhodovaní o vine súd v trestnom konaní posudzuje samostatne rozsah vyživovacej povinnosti páchatel'a ako predbežnú otázku podľa § 7 ods. 1 Tr. por., a teda môže vychádzať z iného rozsahu vyživovacej povinnosti páchatel'a, než aký bol určený právoplatným rozhodnutím v občianskom súdnom konaní. V danom prípade sa mal. A. narodil X. a týmto dňom vznikla obvinenému, ako otcovi, zákonná povinnosť zabezpečiť výživu dieťať'a,

ktorá trvá až do času, kým dieťa nie schopné samo sa živiť. Obvinený vedel, že je otcom dieťaťa, na jeho výživu matke dieťaťa od narodenia dieťaťa neprispieval (viď jeho výpoveď z prípravného konania č.l. 14), preto správne súd prvého stupňa výšku výživného riešil ako predbežnú otázku v zmysle § 7 ods. 1 Tr. por. Čo sa týka subjektívnej stránky tohto prečinu, pre jeho naplnenie sa vyžaduje úmyselné zavinenie páchatel'a (§ 15 Tr. zák.), pričom zavinenie páchatel'a musí byť vždy preukázané výsledkami dokazovania a musí z nich logicky vyplývať. Záver súdu o tom, že je tu zavinenie v zmysle trestnoprávnom a v akej forme, je záverom právnym a tento záver o subjektívnych znakoch trestného činu musí byť založený na skutkových zisteniach súdu vyplývajúcich z vykonaného dokazovania.

Skutok obvineného popísaný v tzv. skutkovej vete rozsudku súdu prvého stupňa, ktorý nebol žiadnym spôsobom modifikovaný rozhodnutím odvolacieho súdu, poskytuje jednoznačný podklad pre použitú právnu kvalifikáciu zisteného konania obvineného ako prečinu zanedbania povinnej výživy podľa § 207 ods. 2 Tr. zák., a to po stránke objektívnej i subjektívnej.

Záver o neexistencii uvedených znakov aplikovaného prečinu obvinený vo svojom mimoriadnom opravnom prostriedku vyvodzuje na inom skutkovom základe, než ho vyjadruje skutok zistený súdom prvého stupňa. Z toho vyplýva, že sa nejedná o námietky právne ale o výhrady skutkovej povahy, ktoré nie sú pri tomto dovolacom dôvode prípustné, preto sa týmito výhradami obvineného dovolací súd nemôže zaoberať. Napadnúť dovolaním právoplatné rozhodnutie vychádzajúce z nesprávne zisteného skutkového stavu o podstatných okolnostiach na základe vykonaných dôkazov môže len minister spravodlivosti (§ 371 ods. 3 Tr. por.). Iba v prípade dovolania podaného týmto oprávneným subjektom by bolo možné zaoberať sa správnosťou zistenia skutkového stavu, vrátane posudzovania správnosti hodnotenia vykonaných dôkazov a tým aj otázku objasnenia veci.

Nedostatky prvostupňového konania vytýkané obvineným, ktoré podľa jeho názoru zostali neodstránené v konaní pred odvolacím súdom, sú námietky majúce v konečnom dôsledku vyvolať pochybnosti o správnosti skutkových zistení, preto ich nemožno podradiť pod uplatnený dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. i/ Tr. por.

Podľa § 382 písm. c/ Tr. por. dovolací súd na neverejnom zasadnutí uznesením, bez preskúmania veci, odmietne dovolanie, ak je zrejmé, že nie sú splnené dôvody dovolania podľa § 371 Tr. por.

Vzhľadom na vyššie uvedené Najvyšší súd Slovenskej republiky dospel k záveru, že dôvody dovolania predpokladané ustanovením § 371 ods. 1 písm. g/, i/ Tr. por. neboli v posudzovanej veci splnené, preto dovolanie obvineného J. D. uznesením podľa § 382 písm. c/ Tr. por. odmietol.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 19. septembra 2012

JUDr. Juraj K l i m e n t, v. r.
predseda senátu

Vyhotovil: JUDr. Peter Szabo

Za správnosť vyhotovenia: Mgr. Gabriela Protušová